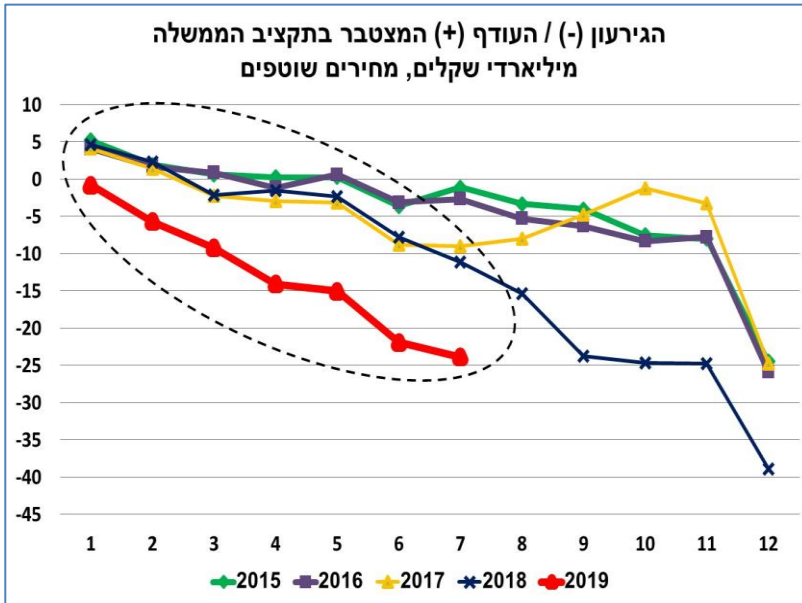

07/08/2019

השבוע במאקרו

הגירעון בתקציב צפוי לחרוג השנה באופן משמעותי מהיעד שקבעה הממשלה

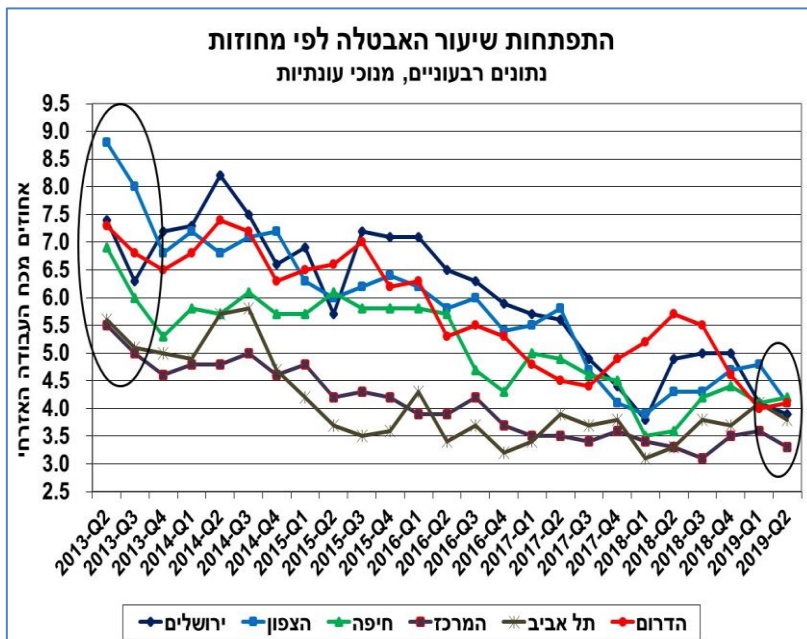

בחודש יולי הסתכם הגירעון בתקציב הממשלה ב- 2.0 מיליארד ש"ח לעומת כ-3.3 מיליארד ש"ח בחודש המקביל אשתקד. לעומת זאת, בחודשים ינואר-יולי הסתכם הגירעון בכ-23.8 מיליארד ש"ח, גידול ניכר בהשוואה לגירעון של כ-11.1 מיליארד ש"ח בחודשים ינואר-יולי 2018. עוד מלמדת הודעת משרד האוצר כי הגירעון ב-12 החודשים אשר הסתיימו ביולי 2019 הסתכם, על פי אומדניו, בכ-3.8% תוצר.

על פי התכנון, הגירעון בתקציב לשנת 2019 כולה צפוי היה להסתכם בכ-2.9% תוצר ואילו לפי עדכון מחודש ינואר 2019 העריך משרד האוצר כי ללא צעדי התכנסות (הכוונה להתאמות תקציביות) עלול הגירעון להסתכם בכ-3.6% תוצר. נראה, כי הגידול בגירעון עד כה הוא שילוב של עליה מואצת בהוצאות (אשר לפי הערכת האוצר עשויה להתמתן בהמשך השנה) והכנסות בהיקף נמוך מהחזוי.

הערכתנו היא שעל רקע קושי לערוך בעת הקרובה התאמות תקציביות אשר יבואו לידי ביטוי משמעותי עוד השנה, נראה כי הגירעון התקציבי ב-2019 עלול להיות גבוה מזה שהעריך האוצר ולהסתכם ב-4% תוצר, בקירוב. גם בשנה הבאה (2020) יקשה על הממשלה החדשה לעמוד ביעד גירעון הנמוך מ-3% תוצר. המשמעות היא שהממשלה החדשה תיאלץ לנקוט במדיניות מצמצמת, כולל העלאת מיסים ו/או ביטול פטורים ממס השקולים אף הם להעלאת מיסים. זאת, בתקופה של האטה במשק העולמי המשפיעה לשלילה על המשק הישראלי, כאשר המדיניות המוניטרית מוגבלת אף היא ביכולתה לתמוך בפעילות הכלכלית, בהעדר כלים אפקטיביים. עם זאת, למרות קושי זה, יש לזכור כי מרבית הגורמים הבסיסיים של המשק (יחס חוב/תוצר, מצב מאזן התשלומים, יציבות המחירים, מצב המערכת הפיננסית ועוד) משקפים בעת הנוכחית מצב חיובי של המשק ("נקודת מוצא טובה") ביחס לתקופות שפל בפעילות שהיו בעבר. נתונים אלה עשויים לאפשר למשק, אם יינקטו פעולות נכונות ומתואמות בין כלי המדיניות השונים, להתמודד עם השלכות ההאטה הכלכלית בעולם תוך מזעור ההשלכות השליליות האפשריות.

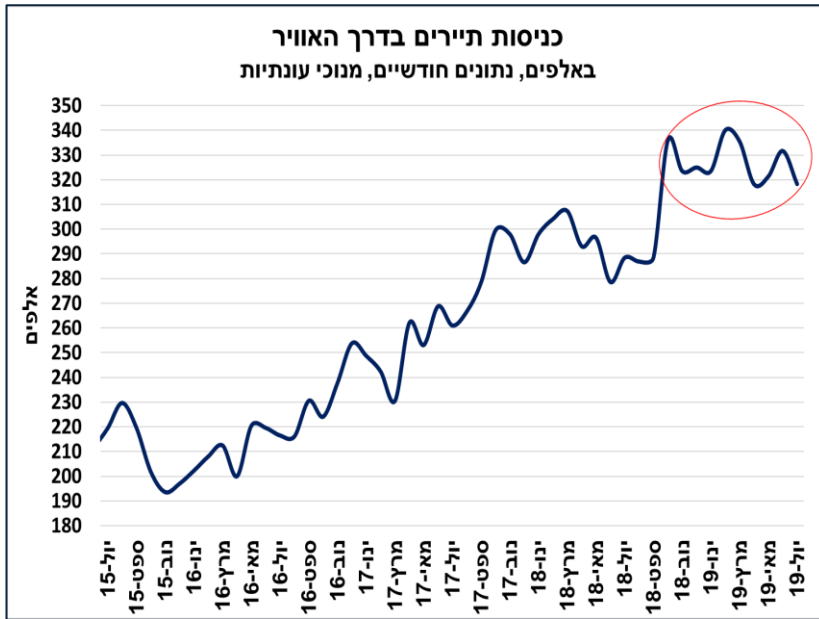
שיעור האבטלה לפי מחוזות מצביע על התכנסות לרמה דומה במרבית המחוזות

ברביע השני של השנה הסתכם שיעור האבטלה במשק בכ-3.9%, השיעור הנמוך בשנה האחרונה. שיעור האבטלה בקרב גילאי העבודה העיקריים (25-64) נמוך עוד יותר והסתכם בכ-3.3% מכוח העבודה האזרחי. נתונים אלה מלמדים על משק הקרוב ל"תעסוקה מלאה" ולעת עתה אינם מצביעים על שינוי מגמה המשקף האטה בפעילות הכלכלית. לפיכך, עשויה שנת 2019 להסתיים עם שיעור אבטלה ממוצע של כ-3.9%. עם זאת, בענפי משק מסוימים שיעור האבטלה נוטה להגיב בפיגור לשינויים בפעילות העסקית ולפיכך השפעה כזאת ייתכן ותבוא לידי ביטוי בשנת 2020.

מעבר להיותו של המשק קרוב ל"תעסוקה מלאה", כאמור, נראה כי פירות הצמיחה של השנים האחרונות "חלחלו" למרבית אזורי הארץ ובאו לידי ביטוי בשיעור האבטלה: כפי שניתן לראות בתרשים משמאל, שיעור האבטלה במרבית אזורי הארץ (לפי הגדרת המחוזות של הלמ"ס) הגיע לשיעור דומה של כ-4% ורק במחוז המרכז השיעור נמוך מ-3.5%. יתר על כן הנתונים מלמדים על שיפור חד במיוחד בשנים האחרונות (מאז 2013, ראה/י תרשים) במחוזות הצפון, ירושלים, הדרום וחיפה.

כניסות התיירים ירדו בחודש יולי, אך עדיין משקפות חוסן מסוים בהשוואה בינלאומית

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מלמדים כי בחודש יולי נכנסו לישראל כ-318 אלף תיירים בדרך האוויר (נתונים מנוכי עונתיות), הרמה הנמוכה מאז ספטמבר 2018, הזוהר לרמה שנרשמה גם באפריל 2019 (ראה/י תרשים).

נתון זה, משקף אמנם ירידה של כ-4% לעומת החודש הקודם, אך עלייה של 10% ביחס לחודש המקביל בשנת 2018. חשוב לציין כי ההיקף החודשי של כניסות התיירים המצוי בטווח שבין כ-320 אלף תיירים לבין כ-340 אלף תיירים מתחילת שנת 2019, על אף שלא גדל כפי שהתרחש במרבית שלוש השנים הקודמות, משקף חוזק מסוים. זאת, בעיקר בהתחשב בסביבת המקרו הנוכחית, המתאפיינת בעלייה ברמת אי הודאות נוכח מלחמת הסחר בין ארה"ב לסין ועוד, המעיבה על קצב הצמיחה של הכלכלה העולמית בכלל, ועל הצמיחה במדינות האיחוד האירופי בפרט, יעד מוביל בכניסות התיירים לישראל. חיזוק לכך מתקבל מהשוואה של שיעור הצמיחה של כניסות

התיירים לישראל מתחילת השנה (10.7%) ביחס לכניסות התיירים בעולם (4% בלבד ברביע הראשון של 2019).

לסיכום, נתוני התיירים הנכנסים מצביעים על איתנות מסוימת בהשוואה בינלאומית, אולם, בדומה למגמה מהרביע הקודם, נתוני כניסות התיירים בפתיחת הרביע השלישי של 2019, ככל שישמרו סביב רמה זו, עלולים לגרוע מקצב הצמיחה של המשק ברביע זה דרך ההשפעה על יצוא השירותים. זאת, משום שסך כניסות התיירים בחודש יולי 2019 נמוך בכ-2% בהשוואה לממוצע הרביע ה-2 של 2019.

כתבו: גילי בן אברהם
איל רז

לתגובות, הערות והארות: ניתן לפנות לאיל רז, ראש ענף כלכלה, בנק לאומי
דואר אלקטרוני: eyalr@bll.co.il, טלפון: 076-8858039